

Bölüm 5

ATLARDA SİNDİRİM SİSTEMİ HASTALIKLARI VE KOLİKTE İLK YARDIM UYGULAMALARI

Meryem KARAPINAR¹
Gülşen GONCAGÜL²

GİRİŞ

Atlarda sindirim sistemi diğer canlılarla karşılaştırdığında atlar bazı konularda diğer memelilere göre şansızdırlar örnek verilecek olursa bir atın midesi tüm vücutla oranlandığında oldukça küçük bir mide yapısına sahiptirler. Kutan ve glandular mukoza kompartmanlarından oluşan mide (gaster) tam olarak selüloz sindirimi için işlevsel değildir. Atlarda midenin başlangıç kısmındaki kaslar atın mide cardia fiyonk yapmışlardır atlar buna bağlı olarak kusamazlar. Atlarda sindirim denildiğinde ilk aklımıza gelecek organ kalın bağırsağın bir bölümü olan sekumdur. Sekum selüloz sindirilebildiği ve uçucu yağ asitlerinin oluştuğu yerdir. Atlarda safranin depolandığı safra kesesi yoktur. Yağların sindiriminde görev alan safra asitleri kanallar aracılığıyla ihtiyaç duyulduğunda salgılanırlar. Bu salgılanmada lokal hormonlar etkilidir. Atlarda uzun bir bağırsakları vardır ve genellikle sindirim sistemi problemleri karşılaştığımızda bağırsaklarla ilgili problemleri tanımlamamız gerekmektedir. İlk olarak sorulması gereken bu durumda atın beslenme faktörü acaba gerçekten atın ölümü arpadan mı olmalı sorusu gelir aklımıza. Bir antrenör olarak ya da seyis olarak temel görevlerin başında bakım ve besleme gelmektedir. Atlar sindirim sistemi olarak hassas canlılardır değişkenlere karşı oldukça duyarlılardır. Bir at tanımadığı bir yerde strese bağlı

¹ Öğr. Gör., Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, meryemkarapinar@kku.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-5091-8715

² Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Mennan Pasinli Atçılık Meslek Yüksekokulu, Atçılık ve Antrenörlüğü Programı, goncagul@uludag.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-4331-9698

tuzlu sürgütler kullanılmalıdır.

Koruyucu uygulamalar

Koruyucu olarak ilk yapılacak işlemlerden biri ata uygun bir rasyon yapmaktır konsantre yem oranı düşük olan rasyonlar daha uygundur. Yonca kaba yem oranında maksimum %50 oluşturmalıdır. Rasyona karnı yarık otundan elde edilen Pisilium maddesi eklenebilir böylece dışkı daha laksatif hale gelebilir. Atlarda diş sağlığı ile ilgili olarak mutlaka uygulamalar yapılmalıdır. Dişlerin rutin kontrol törpüleme işlemleri uygulanmalıdır. Altlıkları yeme davranışı olan talaş altlık kullanılan zeminlerde saman altlığa geçilebilir. Yabancı cisim ve çeşitli stereotipik davranışlar bulunan bireylerde bu davranış bozukluğunu ortadan kaldırmaya yönelik uygulamalar yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Buchanan, B. R., & Andrews, F. M. (2003). Treatment and prevention of equine gastric ulcer syndrome. *Veterinary Clinics: Equine Practice*, 19(3), 575-597.
2. Banse, H. E., & Andrews, F. M. (2019). Equine glandular gastric disease: prevalence, impact and management strategies. *Veterinary Medicine: Research and Reports*, 69-76.
3. Cornelisse, C. J., Robinson, N. E., Berney, C. E. A., Kobe, C. A., Boruta, D. T., & Derksen, F. J. (2004). Efficacy of oral and intravenous dexamethasone in horses with recurrent airway obstruction. *Equine veterinary journal*, 36(5), 426-430.
4. Er,C.Atlarda 2020, Kolik Rehberi ve Klinik El Kitabı,1-34.
5. Hassel, D. M. (2003). *Investigations into the risk factors, etiology and pathogenesis of enterolithiasis in horses (Equus callabus)*. University of California, Davis.
6. Hayat, A. (2013). Atlarda Yanlış Besleme Sonucu Topallığa Sebep Olan Hastalıklar. *Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 2(1), 54-60.
7. Henrikson, S. L., & Rush, B. R. (2001). Efficacy of salmeterol xinafoate in horses with recurrent airway obstruction. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 218(12), 1961-1965.
8. Hudson, N. P. H., & Merritt, A. M. (2008). Equine gastrointestinal motility research: where we are and where we need to go. *Equine veterinary journal*, 40(4), 422-428.
9. Jones, S. M. (2011). Digestive system of the horse and feeding management.
10. Léguillette, R. (2003). Recurrent airway obstruction—heaves. *Veterinary Clinics: Equine Practice*, 19(1), 63-86.
11. Magdesian, K. G. (2005). Neonatal foal diarrhea. *Veterinary Clinics: Equine Practice*, 21(2), 295-312.
12. Pollitt, C. C. (1999, December). Equine laminitis: a revised pathophysiology. In *Proceedings* (pp. 188-192).
13. Pollitt, C. C. (2004). Equine laminitis. *Clinical Techniques in equine practice*, 3(1), 34-44.
14. Southwood, L. L., Gassert, T., & Lindborg, S. (2010). Colic in geriatric compared to mature nongeriatric horses. Part 2: treatment, diagnosis and shortterm survival. *Equine veterinary journal*, 42(7), 628-635.
15. Onmaz, A., & Van Den Hoven, R. (2012). Atlarda Sancı: Cerrahi veya ilaç ile Sağlıkım Ölçütleri. *Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 9(2), 123-131.
16. Uzal, F. A., & Diab, S. S. (2015). Gastritis, enteritis, and colitis in horses. *Veterinary Clinics: Equine Practice*, 31(2), 337-358.
17. The stock owner's adviser; the breeding, rearing, management, diseases and treatment of domestic animals (1901) (14782063522) – PICRYL – Public Domain Media Search Engine Public Domain Search